EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE (HE 65/2026)

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyydettyä yhdistyksemme lausuntoa urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 14 ja 17 §:n muuttamisesta, (HE 65/2026), lausumme kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Esityksen keskeisenä tavoitteena on turvata ammattiurheilijoiden eläketurva ja vahvistaa sitä mahdollistamalla heikon eläketurvan tuoneiden laskuperustekorkoon sidottujen eläkkeiden muuttamisen sijoitussidonnaiseksi ja laajentamalla palveluntarjontaa. Toteuttamatta jäi eläkekassavaihtoehdon mahdollistaminen, joka olisi entistä enemmän turvannut ja laajentanut ammattiurheilijoiden eläketurvan järjestämismahdollisuuksia. Pidämme valitettavana sitä, että eläkekassavaihtoehdon poisjättäminen perustuu riittämättömään kuulemiseen ja keskeisenä käytettyyn epätarkkaan lausuntopalautteeseen.

Lausunto

Ammattiurheilijoiden eläketurva poikkeaa yleisestä eläketurvasta. Nykymuotoinen ratkaisu perustuu vuonna 1995 tehtyihin selvityksiin. Suomessa urheilijoiden palkkiot ovat monilla aloilla verrattain pieniä ja ajalliselta kestoltaan lyhyitä. Jääkiekkoilijoiden vakuutukset kattavat 90 prosenttia maksutulosta. Siitä huolimatta alan keskeisen ja merkittävimmän toimijan toiveita ei ole riittävästi kuultu.

Ammattiurheilijoiden eläketurvaa on harjoitettu Suomessa kahdessa vakuutusyhtiössä, joista toinen vakuutusyhtiö ilmoitti luopuvansa vakuutusturvan myöntämisestä jo yli kaksi vuotta sitten. Toinen vakuutusyhtiö ei myönnä turvaa kuin vanhalle asiakaskunnalleen. Ministeriön lakialoitteen johdosta uutena vakuutusyhtiönä vakuutusturvaa on ilmoittanut tarjoavansa LähiTapiola. Tarjonta ei siis ole sanottavammin laajentunut. Vähäinen tarjonta, pakkovakuuttaminen ja vaihtoehdon puute luovat otollisen tilanteen epäedullisille ehdoille ja hinnoille. Eläkekassalla olisi mahdollisuus tarjota samaa vakuutusturvaa, mutta urheilujärjestöiltä ei poistettu pakkovakuuttamista vakuutusyhtiössä.

Oheisen liitteen mukaisesti eläkekassa voisi vakuuttaa ammattiurheilijoita samalla turvalla kuin vakuutusyhtiöissä. Ammattiurheilijoiden eläketurvan sisältö määräytyisi urheilulain mukaisesti. Vain toimeenpano määräytyisi lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain mukaisesti. Nyt toimeenpano määräytyy vakuutusyhtiölain mukaisesti. Ei ole olemassa EU-säädännöstä tai kansallisesta lainsäädännöstä johtuvaa estettä sille, etteikö eläkekassa voisi järjestää urheilijoiden eläketurvaa. Sijoitussidonnaisessa järjestelyssä urheilujärjestön vastuu rajoittuu vakuutusmaksun maksamiseen ja urheilijan vakuutusturva säästöistä kertyneiden varojen mukaiseen eläkkeeseen samojen periaatteiden mukaisesti kuin vakuutusyhtiössä. Mahdollinen vakuutuskannan siirto perustuisi vakuutusyhtiön ja urheiluseuran väliseen sopimukseen. Tässäkään ei ole ongelmaa. Vakuutuskannan siirto henkivakuutusyhtiöstä lisäeläkelaitokseen on tehty aikaisemminkin jopa ilman erillisiä lakimääräyksiä. Mainittakoon, että takaisinostosopimus ja varojen siirtokin toiselle taholle vakuutusyhtiöstä tapahtuvat pelkän yleissäännöksen perusteella.

Eläkekassan olemassaolo ei pakota ketään liittymään eläkekassaan, mutta aikaisempien suunnitelmien mukaisesti eläkekassa olisi ollut valmis tarjoamaan vakuutusturvaa kaikille sen varmistamiseksi, että ammattiurheilijoilla olisi riittävä vakuutusturva. Tätä oli ehdotettu luonnoksessa pakollisena. Lakiehdotuksen mukaan ammattiurheilijoilla on pakkovakuutus vakuutusyhtiössä, mutta vakuutusyhtiöllä ei ole velvollisuutta tarjota vakuutuksia. Tässäkin on epäsuhta.

Ammattiurheilijoiden eläketurvan uudistamisessa käyvät ilmi ongelmat, jotka liittyvät ammattiurheilijoiden eläketurvan yhdenvertaisuuteen. Vakuutusyhtiöt ovat käytännössä voineet sanella vakuutusehtoja, joiden perusteella urheilujärjestöt ovat ottaneet vakuutuksia. Tämä johtaa vakuutusyhtiöiden kesken ammattiurheilijoilla hyvin erilaiseen eläketurvaan ja mahdollisuuteen muuttaa laskuperustekorkoon sidottuja sopimuksia parempituottoisiksi sijoitussidonnaisiksi tuotteiksi taikka siirtää varoja takaisinostosopimuksella. Laskuperustekorkoon sidotut eläkevarat ovat

karttuneet hyvin heikosti, eikä vakuutusyhtiöllä välttämättä ole intressiä muuttaa tilannetta. Laki ei myöskään mahdollista maksussa olevien eläkkeiden muuttamista sijoitussidonnaiseksi. Toivomme, että sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittäisi huomiota tähän ongelmaan.

Toivomme että sosiaali- ja terveysvaliokunta antaisi lausuman, jossa se kehottaisi ministeriötä pikaisesti valmistelemaan muutokset, jotka mahdollistaisivat halukkaiden urheilujärjestöjen ja urheilijoiden eläketurvan harjoittamisen eläkekassassa.

Helsingissä toukokuun 11. päivänä 2026

Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry

Ismo Heinström
Lakiasiainjohtaja